

תורת חיים שלו

נושא החודש: תורת חיים - תורה אור

"כי נר מצוה, ותורה אור; ודרך חיים, תוכחות מוסר" (משלי ו' כ"ג).

תלמידים יקרים,

חודש כסלו הוא החודש התשיעי מחודש ניסן והשלישי מתשרי. בחודש זה אנו מציינים את מי המבול, היציאה מתיבת נח והופעת הקשת בענן המסמלת את הברית בין הקב"ה לבין נח. תופעת הקשת מגיעה בכסלו כאשר קרני אור השמש חודרים מבעד לעננים המורידים עלינו גשם. בנוסף, אנו מציינים את ניצחון החשמונאים על היוונים ואת נס מציאת פך השמן, שממנו הודלקה המנורה במקדש במשך שמונה ימים.

"כי נר מצוה ותורה אור" - איה אפלטון הערה נחשאה אאיה? מצאן נקודות השוואה בין הערה אבין האור.

בימי טרום הגעת החשמל השתמשו בשעות הערב והלילה בנרות (הכוונה לכלי הקיבול לשמן, ראו תמונה).
לא תמיד היתה אפשרות לרכוש שמנים להדלקת הנרות וכל שכן שמנים איכותיים.

ברגע ששקעה החמה האנשים היו נמצאים באפלה ומי שהיה בידו מספיק כסף ואמצעים רכש שמנים או תחליפי שמנים להדליק בהם אור בבית. בנוסף להדלקת נרות שבת ויום טוב והבדלה במוצאי השבת, בתקופה מאוחרת יותר הצטרף חג החנוכה ומאז יש לנו מצווה המחייבת אותנו להדליק נרות וישנה חשיבות גדולה באיזה שמן מדליקים

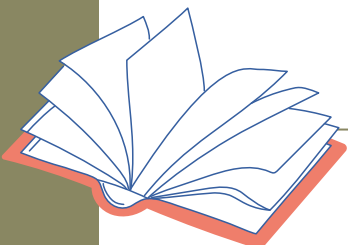
בערב שבת בחלק מהקהילות קוראים בקבלת שבת את משנה ב' ממסכת שבת "במה מדליקין" שעוסקת באילו שמנים ופתילות ניתן להדליק נרות שבת ובאילו אסור.

קראו את קטעי המשנה הבאים וסמנו בצבע ירוק את הפתילות ובצבע צהוב את סוגי השמנים (הכתב הצבוע **באדום** הינו הסבר ולא המשנה).

א. במה מדליקין ובמה אין מדליקין אין מדליקין לא בלכש, ולא בחסן, ולא בכלך, ולא בפתילת האידן, ולא בפתילת המדבר ולא בירוקה שעל פני המים (כולם פתילות מהצומח) לא בזפת, ולא בשענה (חומר ניתך בתוך הכלי - נר, אין הכוונה לנרות של היום שהם מותרים), ולא בשמן קיק (מהקקיון), ולא בשמן שרפה (שמן שמיזעד לתרומה), ולא באליה ולא בחלב (שומן של בחלי חיים).....

ב. אין מדליקין בשמן שרפה ביום טוב, רבי שמעאל אומר: אין מדליקין בעטרן (פסולת הזפת מהעצים) מפני כבוד השבת, וחכמים מתירין בכל השמנים: בשמן שמישמן, בשמן אגוזים, בשמן צנונות, בשמן דגים, בשמן פקועות, בעטרן ובנפט. רבי טרפון אומר: אין מדליקין אלא בשמן זית בלבד.

ג. כל היוצא מן העץ אין מדליקין בו אלא פשתן (אסור ליצור פתילים מעצים פרט לפשתן שממנו הכינו בגדים ואוהלים), וכל היוצא מן העץ אינו מטמא טמאת אהלים אלא פשתן

מה למדנו? הקיפו בעיניך את הגלגל הנכונה או השלילי במקומות הריקים.
 בתקופת המשנה, נהגו **כזו / לעווה / שלן**, בלבד אסור להטיל בפתיחות
להצומח / להחי פרט ל____. אסור להטיל בשלן **להצומח / להחי**. השלן
 הטוב ביותר הוא שלן _____. אבל חכמים הוסיפו להטיל בשלנים נוספים,
 וזוהי: _____, _____, _____.

למה חשוב לחכמים להתיר שמנים נוספים?

תשובה לכך ניתן למצוא במדרש תנחומא לפרשת בהעלותך,
 פרק ח'. קראו את המדרש וענו על השאלות.

"...וחכמים: מתירין בכל השמנים, בשמן שומשמן, בשמן
 אגוזים, בשמן צנונות, בשמן דגים, בשמן פקועות, בעטרן ובנפט.
 רבי טרפון אומר:
 אין מדליקין אלא בשמן זית בלבד.
 עמד רבי יהודה על רגליו ואמר ליה לרבי טרפון:
 מה יעשו אנשי מדי (**אזור אירן**) שאין להם אלא שמן אגוזים,
 מה יעשו אנשי אלכסנדריא (**עיר במצרים**) שאין להם אלא
 שמן צנונות, ומה יעשו אנשי קפוטקיא (**אזור בטורקיה**) שאין
 להם לא זה ולא זה?"

כיצד מסביר רבי יהודה את דברי החכמים?

מה אדעתכם הסיבה שר' טרפון טוען שצריך זהאיך רק בשלן זית?

כיצד אדעתכם צריך אנהא בארץ ומדוע?

נס פך השמן בימי החשמונאים

הברייתא בתלמוד הבבלי מסבירה מדוע בחנוכה שמונה ימים אסורים בתענית:

"שכשנכנסו יוונים להיכל עמאו כל השמנים שבהיכל וכשגברה מלכות בית חשמונאי ונצחום בדקו ולא מצאו אלא פך אחד של שמן שהיה מונה בחותמו של כהן גדול ולא היה בו אלא להדליק יום אחד נעשה בו נס והדליקו ממנו שמונה ימים" (תלמוד בבלי, מסכת שבת כ"א, עב').

כתבו באילן שלכם מהו הנס שבאין חוששים את חש החנוכה?

לפי הברייתא ניתן להסיק שמן בערה של פך שמן רשאי הספיק...

באזור מודיעין ישנם הרבה עצי זית. מדוע לא יכלו לשלוח משהו להכין שמן מהזיתים?

הכנת השמן לוקחת כמה ימים, עד שישנה הפרדה מלאה בין המים שבזיתים לשמן. בנוסף, עונת המסיק בה קוטפים את הזיתים מהעצים להכנת השמנים מתקיימת בחודשים תשרי, חשוון ומעט בכסלו. חנוכת המשכן היתה בכ"ה בכסלו, סוף חודש כסלו. השמן שהודלק בבית המקדש היה משמן זית זך – הטיפות הראשונות מהזיתים. לכן מציאת פך השמן הייתה נס גדול במיוחד.

וַיִּדְבֹר ה', אֶל-מֹשֶׁה לֵאמֹר. דַּבֵּר, אֶל-אַהֲרֹן, וְאֶמְרָתָּ, אֵלָיו: בְּהִעָלֹתְךָ,
"אֶת-הַנֵּרֹת, אֶל-מִזְבֵּחַ פְּנֵי הַמִּזְבֵּחַ, יֵאָרִו שִׁבְעַת הַנֵּרֹת
(פְּרִשֵׁת בְּהִעָלֹתְךָ, בַּמִּדְבָּר ה', א-ב).

בזמן הלשכן והמקדש, כמה נרות הכהן הגדול צריך להדליק לידי יוסי?
אם כך מה ההבדל העיקרי בין למנורה למנורה?

מכרם עם מנורה, מלחמת המערכות

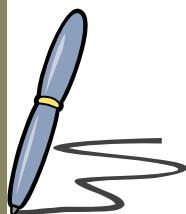

מאחר והמנורה היא הסממן הכי מזוהה של העם היהודי, היא נבחרה
להיות סמל המדינה.

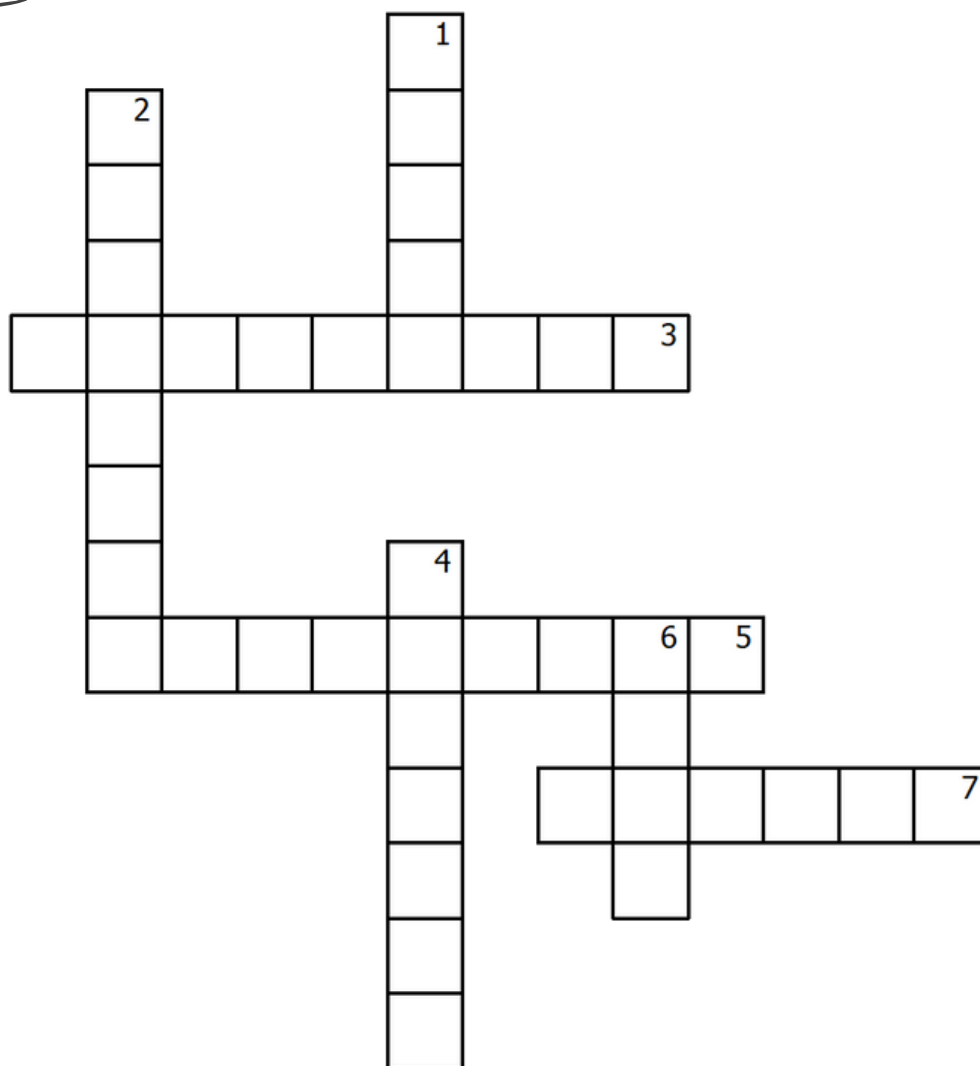
ראינו שבחנוכה אנחנו מציינים שני ניסים: נס הדלקת המנורה ונס ניצחון
המלחמה. הניצחון מייצג לנו את השמירה על היהדות ושמירה על מצוות
התורה למרות הגזרות. עם התקבעות חג החנוכה וההלכות סביבו,
חכמים בחרו להדגיש דווקא את נס הדלקת המנורה.

מה ניתן ללמוד מכך?

סיכום

מאוזן

3. מי צריך לחתום על פכי השמן?
5. כמה זמן דלקה המנורה?
7. מהו השמן המובחר ביותר?

מאונך

1. מה מצאו במקדש?
2. מי ניצח את היונים?
4. האיזה תאריך חל הנס?
6. כיצד נקראת עונת קטיפת הזיתים?

לימוד יומי על הלכות חנוכה - חטיבה

בחודש כסלו מיד לאחר התפילה, נלמד יחד ממסכת שבת

תאריך	מסכת שבת – קהתי	חתימת המורה
ג' כסלו	פרק שני - משנה א	
ד' כסלו	משנה ב	
ה' כסלו	משנה ג	
ו' כסלו	משנה ד'	
ז' כסלו	משנה ה	
י' כסלו	משנה ו	
י"א כסלו	משנה ז	
י"ב כסלו	פרק שלישי - משנה א	
י"ג כסלו	משנה ב	
י"ד כסלו	משנה ג	
י"ז כסלו	משנה ד'	
י"ח כסלו	משנה ה	
י"ט כסלו	משנה ו	

